

894.e 17
16

C O N C I O

A D

C L E R U M

I N

SYNODO PROVINCIALI

CANTUARIENSIS PROVINCIAE;

Ad D. PAULI,

Die 15° Novembris, A. D. MDCCLIV,

HABITA, A

CAROLO PLUMPTRE, S. T. P.

Archidiacono ELIENSI. *K*

Jussu REVERENDISSIMI, et COMMISSARIORUM.

L O N D I N I,

Excudebat G. Bowyer.

Prostat venalis apud J. BEECROFT, ad insignia Bibliorum
et Coronae, in vico dicto *Lombard-street*.

MDCCLV.

C O N C I O

E L E R U M

SYNDICO PROVINCIALI

CAVALIARIIS PROVINCIALI

CAVALIARIIS PROVINCIALI

CAVALIARIIS PROVINCIALI

CAVALIARIIS PROVINCIALI

CAVALIARIIS PROVINCIALI

CAVALIARIIS PROVINCIALI

CAVALIARIIS PROVINCIALI

CAVALIARIIS PROVINCIALI

CONCIO AD CLERUM

2 COR. IV. 2.

— Τῇ φανερώσει τῆς Ἀληθείας συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς
πάντας συνειδήσιν ἀνθρώπων, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

— *In manifestatione Veritatis commendantes nos-
metipsos ad omnem conscientiam hominum, co-
ram Deo.*

INTER varias et vexatas quaestiones, quae
mentem humanam sollicitare solent, nulla
gravior est quam quae ex hoc Apostoli de se
testimonio oriri videtur: qua nempe ratione,
semetipsum quivis commendet ad conscientiam
hominum; quibus modis sibi Deum conciliet
judicem supremum. Illorum vero maxime in-
terest, quorum munus et officium est, ut sint
lux mundi; ut sint tanquam urbs in summo
monte sita, quae celari nequeat. Atque hujus-
modi Ὁδογός, Patres, Fratresque in Christo Reve-
rendi,

2 CONCIO AD CLERUM.

rendi, vivam hic et veram imaginem, paucis quidem, at gravibus, verbis expressit divus Paulus: et hoc proprio exemplo confirmavit; oportere scilicet unumquemque Evangelii ministrum, in omni futuro ecclesiae saeculo, se effingere ad id exemplar quod Christus nobis reliquit imitandum. Pauli igitur ad instar, Nos item semper in animo habere decet, "regnum Dei non esse cibum, non potum; verum iustitiam, et pacem, et gaudium in Spiritu Sancto: quique in his Christo inservit, hunc acceptum Deo, hominibus probatum iri." (*Rom. xiv. 17, 18.*)

Et cum Religionis Christianae eum fuisse finem reputamus; ut Deus sibi peculiarem populum purificaret recte factorum studio accensum: (*Tit. ii. 14.*) et Deum ab initio delectum hominum ordinem ad hoc ipsum opus praestandum instituisse; horumque diligentiam acuisse, omnibus quae vel caritas, vel auctoritas, vel utilitas demum suppeditat argumentis; non vulgaris erit laus, quae Religionem Christianam sobrius et prudentibus commendet; si tamen conscientiam suam exaudire velint.

Agnoseant etiam cordatiores omnes, non modo Religionis honori, et commodis praecipuis, sed et civitatis cuiuspiam, haud parum inservire gratiam illam, qua suo merito viget et honestatur

hic

CONCIO AD CLERUM. 3

hic ordo : cui non imperii pomperia, vel in animos hominum, vel in iura civilia, proferendi studium; non principatum inauditum ac novum; non praerogativam, quae nec rite afferi, nec defendi potest; non immunitates nescio quas arrogandi ardor; sed bonorum operum zelus unice mentes incendit: neque illis geminatus honos erit invidendus, qui, duce conscientia, suum laborem, otium, vitam denique totam, atque sese porro ipsos huic tanto operi dedicant: quique, post strenue navatam operam ut ipsi in via Domini probe instructi sint, tum demum verba non hominum, sed Dei Optimi Maximi enunciant; “ opportune, importune instant, arguunt, objurgant, adhortantur, cum omni lenitate et doctrina.” (2 Tim. iv. 2.)

De praestantia vero et usu eximio muneris pastoralis, nequeo hic multa dicere quin nimius sim, dum coram veneranda hac Synodo verba facio; quae ex ipsius ordinis viris undequaque primariis efficitur. Dum itaque ulterius paulo hoc argumentum prosequor, is ego videri velim, non qui, Pilati similis, veritatem refugiam; sed qui, a Solomone doctus, lubens ipsam nullo non pretio, quantumvis magno, emere, nullo vendere prae me feram: ut qui viris intersim Veritatem colentibus, eique litantibus: ita tamen intersim,

4 CONCIO AD CLERUM

non ut inter liberos pater; non ut inter oves pastor; sed ut inter doctissimos, discendi amore flagrans; inter consultissimos rerum Evangelicarum et Ecclesiasticarum, imperitus: ut tamen is qui, sollicitus adeo semper fuerim, et futurus sim, ut et ipse memet commendatum habeam ad conscientiam hominum coram Deo.

Quaestioni igitur gravissimae; quo pacto nos tum Deo, tum hominibus, commendemus: hoc modo respondere licet; Veritatem declarando. Illud finis; hoc medium.

Ut vero rem altius exploremus, requiritur,

I. Primo, ut (breviter) ostendatur, quatenam sit Veritatis dignitas et utilitas.

II. Secundo, — Quanta diligentia, quanta fide, et quanta animi aequitate, Veritas a Pastoribus Ecclesiae prosequenda sit.

III. Tertio, — Quibusnam praecipue rationibus, eam, quam ipsi didicimus, Veritatem, nobis docentibus, discant alii.

I. Primo, ostendetur quatenam sit Veritatis dignitas et utilitas.

Vix aut ne vix quidem exitiosius reperias *ἀληθῆρα*, quam quo statuitur, dari Quid dignius Veritate. Interea quid sit illud dignius, haud facile

CONCIO AD CLERUM. §

facile dicitur: idolum utique specus (ut cum magno Verulamio nostrate loquar) cuique suum, diversum singulis: id verbis enunciat nemo, quisque tamen sibi plaudit. Ridicule. Aut enim nihil est, aut hoc certum est; Veritatem prae cunctis investigandam, latissime disseminandam. Amori virtutis, studium veritatis necessario semper est conjunctum: neque enim vitium est, quod non a mendacio sumat initium: nec virtus, cujus non sit origo veritas. Unicum hoc Religionis divinitus datae propositum: unus hic, ad quem leges humanae collineare debent, scopus: firmissimum hoc Societatis vinculum: debiti honoris, et justae estimationis fundamentum: imo ipsius honesti, (cujus pulchre conscius intime sibi gratulatur animus) principium. Hinc inter tot varias religiones discernitur: hinc Abrahami, Mosis, et Jesu Christi religio, supra caeteras omnes quae mundum distraxerunt, et fanatico errore palantes huc illuc egerunt, sese effert: hinc demum discernitur inter religiosum Protestantium cultum, et Papistarum superstitionem antichristianam; religionem enim non audeo nominare, quae, Dei verbo apertas denunciens inimicitias, πολιτεία est mere mundana; veritatem, virtutem, fidem, libertatem, humanitatem, parvi faciens;

6 CONCIO AD CLERUM

faciens; jura enim omnia (ut videtur) regnandi causa violanda sunt.

II. Secundo loco ostendetur; quanta diligentia, quanta fide, et quanta animi aequitate, Veritas a Pastoribus Ecclesiae prosequenda sit.

Hic animis opus, hic pectore firmo. In lubrico enim versamur, etiam tum cum maxime intuito esse videmur: et siue domi, siue in foro, siue in templo, omnium in nos oculorum acies convertitur. Et ubi perpendimus, quam Iliacos intra muros peccetur et extra: quot cum adversariis, quantisque, certandum sit veritati: quam nostri amantiores aequo, veritatem non alio modo, sed et nosmetipsos celemus; saltem aliena sub facie solenniter repraesentemus: quam multae oboriantur difficultates, quae impediunt ne clare innotescant res maximi ponderis ac momenti: ubi haec, inquam, diligenter pensitamus, fatebimur, curam omnem et industriam serio adhibendam esse: neque aliter poterimus veritatem declarare Apostoli ad exemplar, nisi, Apostoli praecepto obediens, "summa id agamus contentione, ut latentem veritatem investigemus: sedulo, ut eruamus strenue." (1 Tim. iv. 15.)

Praecipue vero, nullius addicti jurare in verba, veritatem tueamur. Cui veritas suspecta est, illius agitur

CONCIO AD CLERUM.

7

agitur transversa mens; vel vi imaginatrice devia per figmenta jactatur. Deus enim non aliam hominibus porrexit normam, cujus ope examinent quid verum sit, quid non; praeter judicium integrum, et expressum sacrarum literarum testimonium: nedum permittit, ut trutinæ loco adhibeant cruda illa et tetrica systemata, quæ homines, vel errore occaecati, vel partium studio impulsæ, vel socordiae turpiter indulgentes, vel ad privatum commodum plus nimio attenti, excogitare ausi sunt. Inepto horum amore abrepti non pauci, religionis vice, superstitionem vanam vane coluerunt: et ne minus aequo crederent timentes, plus aequo credidere nescientes. Contra; si quis veritatem in pectore foveat, poterit ille *γρηάσκειν, αὐτὸν πολλὰ διδάσκουσιν*: poterit errorem indies aliquem deponere, quæ sapientia prima est: poterit ea quidem vetera dogmata retinere, quæ examini fideliter subjecta se probaverint; eaque missa facere, quæ, mera utpote vanarum opinionum commenta, delet dies: poterit nova sibi adoptare, bene subductis rationibus; eaque porro mente solida tenere, quam frustra tentet, impotens quaterere, arrogantium et versutorum hominum pervicacia. Equidem in moralibus, monstri simile est, ut iidem thesauros reconditos indagent;

omnibusque

et

8 CONCIO AD CLERUM.

et iidem invenire reformident: nihil magis absurdum est, quam ut iidem querantur, paucos dari, eosque difficiles, ad lucem aditus, et tamen vel unum ipsi tenuissimum laboriose excludant radium, cuius ope dubitantium et titubantium pedes dirigi et sustentari possint. Hinc prima mali labes: et ex quo licuit sufficere quicquid libuit in sacrosanctae veritatis locum, non subit mirari Ecclesiae Romanae corruptiones inde ortas innumerabiles: auctoritatem ex cathedra falli nesciam; scripta ore traditis, divina humanis posthabita: satis interim sibi constant miri fraudum artifices, dum suos vetant quaerere; quippe conscii, inquirendo non figi, sed refigi potius ac revelli, veteres avias; non quati, sed stabiliri solere veritates, ipsa aetate venerabiles, luce tamen sua longe venerabiliores; et e tenebris excussas indies augeri numero. Hinc derivati sunt errores in doctrina, portenta in cultu, vitia in moribus; quotquot vel fando quis audiverit, vel mente conceperit; quotquot casuum conscientiae disceptatores vel subtilissimi neverint; vel stultissimi effutierint; quae tamen succreverunt et invaluerunt, tanquam germani Religionis Christianae furculi.

Et profecto, si inter Ecclesias Christi nomen professas, sola Romana, suarum opinionum, consuetudinum

CONCIO AD CLERUM. 019

fuetudinum suarum tenax nimium fuisset; non paulo melius cum Religione sanctissima actum esset. Bene cum ea actum est, quod non per orbem christianum dominatur perturbans omnia Mater Abominationum (*Rev. xvii. 5.*) O si pateret semper et ubique aditus ad oracula Veritatis! qui si semper patuisset; non jam videremus, et cum dolore fateremur, aliquando esse mutuum fastidium etiam inter Reformatos; qui tanquam ejusdem communis Magistri Discipuli, tanquam in eadem Christi ecclesia focii, in unum coalescere deberent.

Quid dogmata redarguam, quae rationi, et latis a Deo legibus contraria, sectarum quarundam strenui defensores, sua fama, et insana suorum reverentia freti, in medium proferre non dubitarunt; et pro quibus ad aras usque depugnarunt? quid ea in disciplina et moribus reprehendam, quibus non modo obstant jura civilia, sed quae adversatur ipsa religionis Christianae vis et spiritus? quid denique incommoda recenseam, quae a nimia auctoritatis veneratione profluxerunt? una ex parte, superbia, fraus, et ambitio, Sacrarum Literarum patrocinia sibi praetexere: ex altera, aliorum fervilis adulatio, aliorum infirmiora judicia, aliorum opiniones

10 CONCIO AD CLERUM.

ab infantia usque mentibus infixae, ad superstitionem, discordiam, et furorem, viam aperuerunt. Praesentibus autem Vobis, ecclesiae vulnera refricare, invidiosum, et triste est; ei qui loquitur certe lubricum; et (uti aiunt) incedere per ignes suppositos cineri dolofo.

Sin vero quaesitum a nobis esset; numnam et apud nos clarius esse posset Veritatis declaratio, saltem in nonnullis: Vestrum erit, Patres, Fratresque in Christo Reverendi, non nostrum, responsum dare. Vos omnium optime nostis, si quid minus affabre dolatum adhuc restat; Vos, si quid nobis objicitur, omnium optime nostis quid demum reponere expediat. Me quod attinet, cui libens nomen dedi, operamque consecravi qualem qualem, eam ego Ecclesiam in animo sentio, quodque sentio palam fari audeo; et omnium quae hodie sunt perfectissimam; et primitus dato exemplo congruentissimam; et solertissime a maioribus accommodatam, ad propagandam veram Jesu religionem; et ad praestandam civibus salutem, atque incolumitatem perpetuam. Ut vero affirmem ipse, dari non posse aliquid quod in melius mutetur; aut, quo mutato, pietati et paci inter Christianos omnes melius consuleretur; — non ea vis animi, non tanta

CONCIO AD CLERUM. II

tanta superbia: ut qui probe sciam, huius Synodi eruditissimae pariter et pientissimae non esse definiendam, ab uno eoque infimo ipsius socio, sapientiam; Et, nihil minus convenire iis qui sincero animo in partibus stent Protestantium, quam vel uno verbulo innuere, quibuscunque hominum conciliis inesse, vel arbitrium *ἀντιθέτου*, vel iudicium *ἀναγκαστικόν*. De his omnibus, Vos, si ita serenissimo Regi placuerit, communiter consulitis: et si minime consulitis, hoc certe aliis colligere licebit; cum immutata maneant omnia, iis non videri mutato opus esse, qui et perspicaces sunt satis, ut videant quid ex usu sit; et prudentes satis, ut caveant, ubi cauto opus est. Aut enim allata argumenta non satis probant mutari debere; aut immutati locum nondum constat quid tuto substitui possit, quod magis placeat universis, et reprehensioni singulorum minus sit obnoxium; aut denique fieri potest, ut quae per se satis idonea sunt, tempora tamen sua postulent.

Non equidem ignoro, et posse et solere afferri huius generis argumenta adversus omnimodas mutationes: minime vero decet singillatim haec edisserere. Sunt quorum est, suo Jure utentium, de his discernere. At illud Jus, cum

12 CONGIO AD CLERUM

nequeat privatis competere, horum erit, sibi quaecunque dubia sunt modeste proponere; sua de his judicia rationibus allatis utcunque confirmare: quod restat porro, illis permittere qui summæ rerum præsunt; quique assidue et solite invigilant, ne quid detrimenti capiat respublica.

Et profecto, si quæ fuerunt unquam Ecclesiæ Britannicæ tempora, quæ hoc genus fiduciam ab universo populo exigent, ea nunc sunt et florent: quod equidem non possum quin et Vobis, Patres, Fratresque in Christo Reverendi, et universis civibus gratuler. Felicia profecto alias alios beârunt tempora; nullos unquam feliciora, quam quibus nos Britanni fruimur sub auspiciis optimi Principis, Patriæ Patris: ejus nativa indoles quicquid generosum est ac nobile semper spirans; quicquid civium utilitati ac decori inservire potest semper meditans; nullam, vel in civilibus, vel in sacris, libertatem nobis invidet: imo usque adeo protegit, ut jam exultantes reipublicæ immortalitatem spondeamus.

Hanc grati et serio triumphantis animi significationem longe omnium iustissime ad Nos pertinere statuamus: Nos etenim favore semper promptissimo excepit; civiliter Ipse caput

put et columen Ecclesiae, jure suo, auctoritate legitima: Privilegia omnia nostra defendit, et facta tecta tuetur: utque ea inviolata maneant, cum nobis dedit Praesulum confessum, quorum eruditio, et pietas, et morum simplicitas veneranda, etiam iis ecclesiae christianae temporibus, quae purissima merito reputamus, ornamento fuissent. Neque excusatione utar, si hic loci, et hac occasione oblata, Praesidem nostrum breviter memorem; qui recto obtutu defixus in amabile illud exemplar, quod praebuit maximi merito nominis Antistes, quem afflictæ huic ecclesiae praeposuit Gulielmus Liberator, ipsum strenue imitatur; nulla non ornatus dote quae ordinis sacri Principem nobilitare possit; in Ecclesiam hanc nostram, in Rempublicam, in Regem animo quam maxime propenso; et horum omnium periculosissimo tempore fidelis idem, et prudens, et animosus vindex. Verum progredi non audeo, et me retraho. —

III. Tertio, Restat jam ut ostendatur, quibusnam rationibus eam quam ipsi didicimus Veritatem, nobis docentibus, discant alii: et quo pacto docendi methodus non minus doctrinam quam doctorem commendat.

Prima

14 CONCIO AD CLERUM.

Prima ratio, qua conscientis hominum nosmet ipsos commendemus coram Deo, et omnium facile princeps, haec est: ut verbis Vita respondeat: vitae scilicet et morum conformatio, qualis conveniat eodem societatis foedere conjunctis; praecipue autem, constans et gravis observatio omnium, quae munus nostrum respiciunt, officiorum. Hinc facundiae Christianae nitor et ubertas oritur: hinc eloquentia nostra vires suas et divitias ducit. Nisi quae magna loquimur, ea et vivimus, praecepta confutamus moribus.

Altera ratio est; ut secundum aequum et bonum agamus semper, seu loquendo, seu scribendo doceamus: neque tranquillum et purum Veritatis fontem contaminemus, ut turbidos et inquinatos latices populo propinemus. In rebus enim sacris, (ut sapienter Erasmus, et pie,) neque ludendum est, neque decet argutari, neque expedit torquere quicquam; ne dum falsa defendimus, veris fidem abrogemus.

Et hoc sane non leve consilium est; nihil enim magis in oculos incurrit, quam nostra miseria plerumque magnos esse, si qui magni sunt, qui se nobis opponunt: parumque aut nihil pro se, suaeque causa, potuisse dicere Religionis a Deo datae

CONCIO AD CLERUM. 15

datae hostes infestissimos, nisi quorundam errores suppeditassent, quod adversus hos potius, quam pro se, et contra Evangelium, dicerent.

Unum vero excipiam, eumque longe audacissimum, qui non modo inferioris subsellii Philosophos et Theologos, sed et famae nunquam periturae integerrimos Veritatis patronos, refellere prae se fert; atque Coelum ipsum stultitia lacerare videtur. Provoco ad nupera illa, molis quidem immensae, at ponderis perquam modici, volumina. Quid dignum tanto tulit hic promissor hiatu? Carpit quidem et cavillatur, invidiose magis quam ingeniose; et maligno omnia rodit dente. Libris gravibus et accuratis, quos eruditio non vulgaris, iudicium subactum contexuit; quos studium diuturnum edolavit; quos severae limae labor et mora perpolivit; opponit ubique materiam festinata opera, fortuito potius quam artificiose congestam: justis operibus, massam enormem et incompositam: fiduciae quaesitae meritis, tumidam et sibi odiose plaudentem arrogantiam: effata fat multa, quae magnus Apollo scilicet, tanquam a tripode pronunciat; argumenta plane nulla quibus haec effata probet. Verbo ut dicam; meram et miseram farraginem; ubi, in Philosophia,

phia parum versatus, in Literis Sacris prorsus rudis, suum istud *ἄσπετος φημι* non dubitat identidem ad nauseam inculcare: ubi Religionis infusatae nec promissa, nec minae, vel spem excitant, vel timorem incutiunt: ubi Veritates illae omnes quae sunt tanquam communia humanae societatis vincula, ausu impio pessundantur: et in patria sua stabilita lege Religio, non dico oppugnatur, verum ludicro stylo et indigno jugulatur: cujus effroenatae licentiae, nec reverentia Magistratum, nec instituta Majorum, nec Prudentia, nec Comitas civilis ullum imposuere modum. — Sed ex diverticulo in viam.

Tertia ratio Veritatem feliciter propagandi haec est: iis ut instrumentis utamur quae Veritatis propria sunt: Caritatem dico, et Indulgentiam. Fuit olim, fuit, cum virtutes hae vere Christianae imbecilli ingenii indicia haberentur. At nec est, nec erit in futurum. Et qui Theologorum nostrorum, et numero longe plurium, et fama longe celebriorum, laudes diceret, his potissimum virtutibus ornando, ipsos ad vivum depingeret.

Consensus vi et metu extortus, non leni suasu exoratus, vanum est fatui sacrificium. Quocunque rationum momenta inclinaverint; quocunque

CONCIO AD CLERUM. 17

cunque lenitas et amor duxerint, eo sequimur volentes. Facile enim praebeantur aures vacuae, ubi docentis apparet indoles benevola. Si non asperere agitur, sentient illico quibuscum res est, esse nobis cordi Veritatem; et Religionem eam quam nos voce et vita exprimimus, ingenio esse prae omnibus comi, facili, ac benefico.

Quisquis igitur illius naturam fideliter explicare velit, pio munere fungatur more placido et mansueto: eos qui refragantur vinculo pacis alliget et coerceat: omnia ex fontibus sacris hauriat, nec rivulos tantum confectetur. Audiat Apostolum, qui, dum suos jubet pro fide acriter dimicare, docet simul, militiae nostrae, utpote *πνευμαλινῆς*, non esse *σαρκινὰ* tela. (2 Cor. x. 4.) In via salutis alios instituatur, et ipse pergatur, animo modesto et demisso, Christi ad exemplum, (passibus utcunque iniquis, et vestigia ejus semper adorans,) qui fidei idem Dux et Perfector: (Heb. xii. 2.) Cui oraculum illud Prophetæ apertissime accommodatur; non contendet, neque clamabit, neque audiet quisquam vocem ejus in plateis: (Matt. xii. 19.) — Ad exemplum pariter Dei Omnipotentis, misericordiarum Patris, qui non procellae vehementi, non vento turbido, non terrae motui, non igni inerat; verum submis-

18 **CONCIO AD CLERUM.**

fae voci ac leni: (1 Reg. xix. 11, 12.)— Ad exemplum denique Spiritus Sancti, qui manifesto se oculis mortalium praeiuit Columbae sub imagine; hoc est, sub ipsissima concordiae et innocentiae symbolo.

Deus jam veritatis auctor, et pietatis sinceræ largus remunerator, veritatis suae radios in omnes orbis angulos diffundat; et Spiritu suo corda omnium impleat: ut quod falsum, ubique et semper rejiciant; quod improbum vitent; quod verum quaerant; inventum excipiant, et amplectantur: ad ipsius praescriptum universam componant vitam; et Domini adventum spe tranquilla sed certâ, et sanctissimo ardore animi expectent. Faxit haec Deus oramus per Jesum Christum Dominum nostrum, cui sit Honor, et Gloria sempiterna. Amen.

F I N I S.